

ارزیابی نشانگرهای کیفیت آموزش عالی کشاورزی در آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشاورزی اهواز از دیدگاه دانشجویان و آموزشگران

احمدرضا عمانی*

دانشیار ترویج و آموزش کشاورزی، واحد شوشتر، دانشگاه آزاد اسلامی، شوشتر، ایران

عباس کمایی

دانش‌آموخته کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی، واحد شوشتر، دانشگاه آزاد اسلامی، شوشتر، ایران

تاریخ دریافت: ۹۴/۰۶/۳۰ تاریخ پذیرش: ۹۴/۱۲/۱۶

چکیده

این تحقیق با هدف ارزیابی نشانگرهای کیفیت در آموزش عالی کشاورزی در آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشاورزی اهواز از دیدگاه دانشجویان و آموزشگران انجام شده است. این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی بوده که با بهره‌گیری از روش پیمایش انجام شده است. در این تحقیق کلیه آموزشگران و دانشجویان آموزشکده کشاورزی اهواز به ترتیب به تعداد ۵۰ و ۴۵۰ نفر به‌عنوان جامعه آماری در نظر گرفته شده‌اند. ابزار این تحقیق پرسشنامه محقق ساخته بوده که برای جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات موردنیاز مورد استفاده قرار گرفته است. روایی پرسشنامه بر پایه نظرهای گروهی از اعضای هیأت علمی و کارشناسان ترویج و آموزش کشاورزی تأمین و پایایی آن با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ($\alpha = 0.83$) محرز شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده از نرم‌افزار SPSS ۱۹ بهره گرفته شد. بر اساس نتایج به دست آمده مشخص شد که بین دیدگاه دانشجویان و آموزشگران در زمینه نشانگرهای کیفیت در آموزش عالی کشاورزی در آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشاورزی اهواز هیچ‌گونه اختلاف معنی‌داری وجود ندارد و مشخص شد که سطح نشانگرهای کیفیت در آموزش عالی کشاورزی بر اساس دیدگاه دانشجویان و آموزشگران در حد مطلوبی قرار دارد. تحلیل عاملی گویه‌های مؤثر بر بهبود کیفیت در آموزش عالی کشاورزی نشان داد که مهم‌ترین عامل‌ها عبارتند از: عامل عاطفی و نگرشی، عامل زیرساختی، عامل صلاحیت آموزشی، عامل توسعه آموزش کاربردی و عامل اعتباری و حمایتی.

واژه‌های کلیدی: نشانگرهای کیفیت در آموزش عالی کشاورزی، آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشاورزی، اهواز

مقدمه

از جمله نگرانی‌ها و دغدغه‌های اصلی نظام‌های آموزش عالی در اغلب کشورهای جهان، کیفیت آموزش می‌باشد (طبرسا و همکاران، ۱۳۹۱). در سال‌های اخیر مسأله کیفیت آموزشی از مباحث مهم و قابل توجه در نظام‌های آموزشی بوده است (رحیمی و همکاران، ۱۳۹۱). نظام آموزش عالی، عهده‌دار وظایف و مسئولیت‌های مهمی در زمینه رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و تربیتی جوامع است (هاشمی گلپایگانی، ۱۳۷۲). یکی از مهم‌ترین راه‌های بهبود کیفیت آموزش عالی، ارزیابی مستمر برنامه‌های آموزشی است؛ زیرا این امر به روشن شدن وضعیت کنونی کمک خواهد کرد و مدیران را در اتخاذ تدابیر مفید برای رفع مسائل آموزشی یاری خواهد رساند. ارزیابی کمک می‌کند تا تصمیم‌گیرندگان و برنامه‌ریزان آموزشی، از میزان تحقق اهداف آموزشی، نارسایی‌ها و نقاط قوت و ضعف آن نظام اطلاع حاصل نمایند و برای بهبود روش‌ها و نیل به اهداف و افزایش بازدهی، تصمیمات لازم را اتخاذ کنند (عزیزی، ۱۳۸۷).

استفاده از نظرات دانشجویان به‌عنوان مشتریان و شرکای فعال دانشگاه می‌تواند به اصلاح فرایند خدمات آموزشی و برنامه‌های بهبود کیفیت یاری رساند و می‌تواند منجر به افزایش خدمات آموزشی در دانشگاه‌ها شود. در این بین اساتید دانشگاه برای توسعه حرفه‌ای بازخورد خوبی دریافت می‌کنند و دانشگاه نیز از اعتبار خاصی برخوردار می‌شود. بنابراین علاوه بر اصلاح اجزای ساختاری آموزش از قبیل تأمین منابع و تجهیزات آموزشی، سرفصل‌ها، جزوات درسی و غیره، دانشگاه‌ها می‌توانند ابزار سنجش کیفیت خدمات برای شناسایی حوزه‌هایی از

خدمت که نیاز به اصلاح دارند را به کار ببرند (محمدی و همکاران، ۱۳۸۸).

موحدمحمدی و همکاران (۱۳۹۲) در مقاله‌ای تحت عنوان تحلیل عوامل مدیریتی تأثیرگذار بر کیفیت آموزش‌های متوسطه کشاورزی بیان می‌کنند: پنج عامل مدیریتی یعنی صلاحیت حرفه‌ای، شور و مشورت، مشارکت و ارتباطات، قانونمندی و حمایت از عوامل تأثیرگذار بر کیفیت آموزش‌های متوسطه کشاورزی می‌باشند.

نظری نوقابی و همکاران (۱۳۹۱) در مقاله‌ای تحت عنوان عوامل مؤثر بر رضایت دانشجویان از آموزش‌های عملی کشاورزی بیان می‌کنند، بین کیفیت آموزش عملی، تدوین مقررات آموزشی، تدوین امکانات لازم برای مراجعه به مراکز تحقیقاتی، حمایت مالی از دانشجویان و رضایت دانشجویان از آموزش‌های عملی کشاورزی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

شریف‌زاده و همکاران (۱۳۹۱) نتیجه گرفتند که پنج عامل چگونگی برگزاری دوره کارآموزی، ایفای نقش مؤثر واحد آموزشی، ایفای نقش مؤثر واحد کارآموزی، فعالیت‌های آموزشی تکمیلی ضمن دوره و ایفای نقش مؤثر واحد کارآموزان نقش مؤثری در کیفیت آموزش داشته است.

نظری و همکاران (۱۳۸۹) بیان کردند انواع آموزش‌های عملی و مهارت‌های زراعی و باغبانی، آموزش‌های عملی در زمینه دامداری، آموزش انواع مهارت‌های عمومی، تدارک بازدیدهای به‌عمل‌آمده در رابطه با محیط کسب‌وکار کشاورزی و آموزش‌های عملی در زمینه مدیریت آب و آبیاری، در مجموع بیشترین درصد از کل واریانس زمینه‌های کلیدی یادگیری تجربی برای دانشجویان رشته‌های کشاورزی

سلیمانپور و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیق خود بر نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در بهبود کیفیت آموزش عالی در بخش کشاورزی تأکید کردند.

غنجی و همکاران (۱۳۹۱) در تحقیق خود نتیجه گرفتند که عواملی چون منابع مالی و امکانات، عوامل سازمانی، نفوذ و رهبری، برنامه‌ریزی و کنترل مهم‌ترین عوامل در بهبود کیفیت آموزش عالی می‌باشند.

آموزش عالی کشور نیازمند کار عملی بیشتر جهت ارتقای کیفی است. این نیاز به‌ویژه در مبانی نظری و الگوهای رشد کیفی در آموزش عالی ایران به‌عنوان یک حوزه تخصصی ملحوظ است (قورچیان و خورشیدی، ۱۳۷۹). به‌طور عمده نشانگرهای کیفیت در آموزش عالی کشاورزی عبارت‌اند از:

- ۱- فعالیت و عملکرد اعضای هیأت علمی (کیفیت تدریس در فرایند فرادهی- فراگیری)
- ۲- فعالیت و عملکرد دانشجویان (کیفیت یادگیری در فرایند فرادهی- فراگیری)
- ۳- محتوا، روش‌های آموزش و برنامه درسی رشته تحصیلی و گروه آموزشی مربوطه (محتوا، فرایند فرادهی- فراگیری و برنامه‌ریزی)
- ۴- بُعد زیرساختی و حمایتی کیفیت: امکانات، زیرساخت‌ها و امور پشتیبانی
- ۵- کیفیت نهادی: مدیریت قوانین، مقررات و کارکنان (مؤلفه مدیریت آموزشی) (شریف‌زاده و شریفی، ۱۳۹۰).

از مؤلفه‌های مؤثر بر کیفیت آموزشی که منجر به رضایت‌مندی دانشجویان دانشکده‌های کشاورزی می‌شود می‌توان اختصاص وقت از سوی آموزشگر برای پاسخ به دانشجویان، اعمال نظارت و پیشنهادهای دانشجویان درباره مسائل آموزشی در برنامه آموزشی و وجود محیطی آرام برای مطالعه در داخل دانشکده نام برد (فعلی و همکاران، ۱۳۸۹).

پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران را تبیین می‌نماید.

حاجی میر رحیمی (۱۳۸۹) بیان می‌کند که عضویت در انجمن‌ها، پست الکترونیکی و سطح دسترسی به منابع علمی الکترونیکی در میزان فعالیت‌های علمی مدرسان و اعضای هیأت علمی در حد معنی‌داری مؤثر بوده‌اند.

در تحقیق شریف‌زاده و عبدالله‌زاده (۱۳۹۰) نتیجه گرفته شد که همبستگی مثبت و معنی‌داری بین کسب مهارت و آمادگی شغلی باکیفیت تدریس و عملکرد آموزشگران و کیفیت امکانات، زیرساخت‌ها و امور پشتیبانی وجود دارد.

موحدمحمدی و شمس (۱۳۸۷) نتیجه گرفتند که کیفیت ارائه‌شده به دانشجویان در سه بعد محتوا، روش تدریس و توسعه حرفه‌ای اساتید مطلوب نمی‌باشد. همچنین نتایج بیانگر این بود که رابطه معنی‌داری بین متغیر سن و نظر دانشجویان در مورد کیفیت آموزشی وجود ندارد.

Lomas (2004) به این نتیجه رسید که به‌منظور توسعه کیفیت نظام آموزشی کیفیت فرآیند تدریس، مدرس و روش آموزشی باید موردتوجه قرار گیرد.

Tsinidou *et al.* (2010) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که محتوای برنامه آموزشی و مدرس از عوامل کلیدی در کیفیت نظام آموزشی در دانشگاه است.

نتایج پژوهش Iacovidou *et al.* (2009) نشان می‌دهد که مهم‌ترین مقوله موردتوجه دانشجویان در ارزیابی عملکرد کیفی دانشگاه‌های خود، برنامه‌های درسی و دوره‌های آموزشی ارائه‌شده و فرایندهای یاددهی و یادگیری است.

تدوین ابزار تحقیق از اسناد، مدارک، کتاب‌ها، مجله‌های علمی و منابع اینترنتی و نظرات کارشناسان خبره استفاده شد. ابزار تحقیق شامل کیفیت محتوی و روش‌های آموزشی، کیفیت فعالیت و نحوه تدریس آموزشگران، کیفیت عملکرد و نحوه فعالیت دانشجویان، کیفیت مدیریت، قوانین و مقررات، کیفیت امکانات، زیرساخت‌ها و امور پشتیبانی و ویژگی‌های شخصی بود.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی

کیفیت محتوی و روش‌های آموزشی (محتوا، فرایند فردی- فراگیری و برنامه‌ریزی)

به‌منظور ارزیابی کیفیت محتوی و روش‌های آموزشی در آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشاورزی اهواز از دیدگاه دانشجویان و آموزشگران، ۱۹ گویه طراحی و از مخاطبین خواسته شد تا پاسخ‌های خود را درباره هر گویه در طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت بیان نمایند. میانگین و انحراف معیار مربوط به هر گویه در جدول ۱ ارائه شده است. با توجه به جمع‌بندی انجام‌شده در جدول ۶ کیفیت محتوی و روش‌های آموزشی از دیدگاه دانشجویان و آموزشگران در حد مطلوبی می‌باشد.

هدف از این پژوهش ارزیابی نشانگرهای کیفیت در آموزش عالی کشاورزی در آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشاورزی اهواز از دیدگاه دانشجویان و آموزشگران می‌باشد.

روش پژوهش

تحقیق حاضر از نوع تحقیقات کاربردی است که از لحاظ روش تحقیق، توصیفی - همبستگی و از نوع تحلیلی علی- قیاسی می‌باشد. در این تحقیق کلیه آموزشگران و دانشجویان آموزشکده کشاورزی اهواز به ترتیب به تعداد ۵۰ و ۴۵۰ نفر به‌عنوان جامعه آماری در نظر گرفته شده است. ابزار این تحقیق پرسشنامه‌ای محقق ساخته بوده که برای جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات موردنیاز مورداستفاده قرار گرفته است. روایی پرسشنامه بر پایه نظرهای گروهی از اعضای هیأت علمی و کارشناسان ترویج و آموزش کشاورزی تأمین و پایایی آن نیز با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ($\alpha = 0.83$) محرز شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری‌شده از نرم‌افزار SPSS19 بهره گرفته شد. با توجه به حجم جامعه آماری ($N=450$)، با استفاده از جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) تعداد نمونه آماری برای دانشجویان ($n=208$) و بر اساس سرشماری کلیه آموزشگران تعیین شدند. برای گردآوری اطلاعات و

جدول ۱. میانگین کیفیت محتوی و روش‌های آموزشی از دیدگاه دانشجویان و آموزشگران

ردیف	گویه‌ها	دیدگاه دانشجویان		دیدگاه آموزشگران	
		میانگین رتبه‌ای	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	انحراف معیار
۱	تطابق منطقی و موضوعی واحدهای درسی در طول دوره تحصیلی	۴/۳۹	۰/۷۷۳	۴/۱۶	۰/۹۵۵
۲	چگونگی کیفیت نحوه ارائه دروس تخصصی در رشته	۴/۳۵	۰/۷۸۴	۳/۸۸	۱/۰۸
۳	جمع‌بندی و خلاصه کردن مطالب در پایان دروس توسط مدرس	۴/۳۵	۰/۸۱۵	۳/۷۲	۱/۰۵
۴	کاربرد بودن محتوای ارائه شده دروس رشته تحصیلی	۴/۲۸	۰/۸۳۴	۴/۱۲	۱/۰۲
۵	روش‌های آموزشی با تأکید بر یادگیری از طریق کار عملی	۴/۲۶	۰/۸۳۴	۳/۹۲	۱/۰۴
۶	تناسب کیفیت دروس عملی و کلاسی در رشته تحصیلی	۴/۲۸	۰/۸۵۶	۳/۷۴	۱/۲۵
۷	نحوه برنامه‌ریزی کلاس‌ها در طول هفته و ترم	۴/۲۲	۰/۸۹۵	۴/۰۴	۰/۹۶۸
۸	مناسب بودن طول دوره برای ارائه تمام سرفصل دروس رشته تحصیلی	۴/۱۵	۰/۸۹۷	۴/۴۶	۰/۶۷۶
۹	سطح کیفیت کلی واحدهای عملی در رشته تحصیلی	۴/۲۵	۰/۹۲۶	۴/۱۲	۱/۰۸
۱۰	میزان سهولت دسترسی به کتب و منابع درسی تخصصی رشته	۴/۱۷	۰/۹۲۰	۳/۹۴	۰/۹۹۸
۱۱	میزان اختیار عمل در انتخاب واحدهای درسی	۴/۰۸	۰/۹۱۶	۴/۲۰	۱/۰۱
۱۲	میزان مفید بودن دروس تخصصی در افزایش معلومات و مهارت‌ها	۴/۰۹	۰/۹۴۱	۴/۲۴	۱/۰۰
۱۳	میزان مفید بودن دروس پایه برای دروس تخصصی رشته تحصیلی	۴/۱۱	۰/۹۷۲	۳/۷۴	۱/۱۰
۱۴	بیان اهداف درس توسط آموزشگر قبل از شروع تدریس	۴/۱۵	۰/۹۸۴	۳/۹۸	۰/۹۷۹
۱۵	جذاب بودن محتوای دروس رشته تحصیلی برای دانشجو	۴/۱۰	۰/۹۸۳	۳/۸۴	۱/۰۷
۱۶	ارتباط رشته تحصیلی آموزشگر با موضوع تدریس	۴/۱۴	۰/۹۹۵	۴/۱۶	۰/۹۵۵
۱۷	محتوای برنامه آموزشی متناسب با شرایط کشاورزی استان	۴/۰۳	۰/۹۹۵	۳/۸۸	۱/۰۲
۱۸	سطح کیفی محتوی جزوات درسی	۴/۰۶	۱/۰۰	۴/۲۲	۰/۸۴۰
۱۹	تسلط آموزشگر بر محتوی و موضوع درس	۴/۰۲	۱/۰۵	۳/۹۴	۱/۰۳

طیف بسیار کم=۱، کم=۲، متوسط=۳، زیاد=۴ و بسیار زیاد=۵

بیان نمایند. میانگین و انحراف معیار مربوط هر گویه در جدول ۲ ارائه شده است. با توجه به جمع‌بندی انجام شده در جدول ۶ کیفیت فعالیت و نحوه تدریس آموزشگران از دیدگاه دانشجویان و آموزشگران در حد مطلوبی می‌باشد.

کیفیت فعالیت و نحوه تدریس آموزشگران (کیفیت تدریس در فرایند فرادهی - فراگیری)

به منظور ارزیابی کیفیت فعالیت و نحوه تدریس آموزشگران در آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشاورزی اهواز از دیدگاه دانشجویان و آموزشگران، ۲۱ گویه طراحی و از مخاطبین خواسته شد تا پاسخ‌های خود را درباره هر گویه در یک طیف ۵ گزینه‌ای

جدول ۲. میانگین کیفیت فعالیت و نحوه تدریس آموزشگران از دیدگاه دانشجویان و آموزشگران

ردیف	گویه‌ها	دیدگاه دانشجویان		دیدگاه آموزشگران	
		میانگین رتبه‌ای	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	انحراف معیار
۱	ترغیب دانشجویان به تفکر و طرح پرسش	۴/۴۱	۰/۷۶۹	۳/۸۰	۱/۱۴
۲	پذیرش پیشنهادهای دانشجویان	۴/۳۶	۰/۷۶۷	۳/۷۰	۱/۱۱
۳	عدم تبعیض بین دانشجویان	۴/۳۴	۰/۸۱۶	۳/۲۰	۱/۳۲
۴	توانایی برانگیختن علاقه دانشجویان به درس	۴/۳۱	۰/۸۲۳	۳/۷۸	۰/۹۷۵
۵	توانایی استفاده از روش‌های مختلف آموزشی	۴/۳۸	۰/۸۴۸	۳/۹۴	۱/۰۳
۶	دادن به‌موقع جزوه به دانشجویان در هر ترم	۴/۳۷	۰/۸۶۳	۳/۶۸	۱/۰۹
۷	میزان سطح معلومات عمومی	۴/۳۱	۰/۸۷۰	۳/۶۶	۱/۱۵
۸	مسلط بودن بر علوم تخصصی	۴/۳۸	۰/۹۰۴	۳/۷۰	۱/۰۷
۹	ایجاد ترغیب و تشویق در دانشجویان به کارهای عملی	۴/۲۰	۰/۸۸۲	۳/۷۴	۱/۰۸
۱۰	شرکت دادن دانشجویان در کارهای تحقیقاتی و عملی	۴/۳۳	۰/۹۱۶	۳/۳۰	۱/۳۴
۱۱	چگونگی سبک تدریس و میزان آگاهی از اهداف آموزشی	۴/۲۴	۰/۹۰۶	۳/۳۲	۱/۴۴
۱۲	انتقادپذیر بودن از سوی دانشجویان	۴/۳۲	۰/۹۲۵	۳/۳۴	۱/۱۸
۱۳	توانایی لازم در تدریس دروس عملی	۴/۲۵	۰/۹۳۱	۳/۵۴	۱/۲۴
۱۴	اختصاص زمان تدریس فقط به تدریس	۴/۲۰	۰/۹۲۷	۳/۵۲	۱/۳۵
۱۵	توجه به ابتکارات و خلاقیت دانشجویان	۴/۱۹	۰/۹۵۹	۳/۶۶	۱/۰۹
۱۶	تدریس با توجه به میزان معلومات قبلی دانشجویان	۴/۲۵	۰/۹۸۴	۳/۸۰	۱/۰۱
۱۷	حضور مستمر در ساعات غیر کلاسی در دفتر کار خود	۴/۱۰	۰/۹۶۵	۳/۶۰	۱/۰۵
۱۸	تدریس مطالب کاربردی با استفاده از مثال‌های عملی	۴/۱۴	۰/۹۸۷	۳/۵۸	۱/۱۰
۱۹	انگیزه کافی برای فعالیت آموزشی در کلاس درس	۴/۱۲	۱/۰۰	۳/۹۸	۰/۹۵۸
۲۰	توانایی لازم برای ایجاد یک جو دوستانه در کلاس درس	۴/۱۶	۱/۰۱	۳/۸۲	۱/۱۱
۲۱	میزان مشارکت دادن دانشجویان در مباحث درسی	۴/۰۷	۱/۰۷	۳/۷۶	۱/۱۳

طیف ارزیابی: بسیار کم=۱، کم=۲، متوسط=۳، زیاد=۴ و بسیار زیاد=۵

نمایند. میانگین و انحراف معیار مربوط هر گویه در جدول ۳ ارائه شده است. با توجه به جمع‌بندی انجام‌شده در جدول ۶ کیفیت عملکرد و نحوه فعالیت دانشجویان از دیدگاه دانشجویان و آموزشگران در حد مطلوبی می‌باشد.

کیفیت عملکرد و نحوه فعالیت دانشجویان (کیفیت یادگیری در فرایند فرادهی - فراگیری)

به‌منظور ارزیابی کیفیت عملکرد و نحوه فعالیت دانشجویان در آموزش‌شده فنی و حرفه‌ای کشاورزی اهواز از دیدگاه دانشجویان و آموزشگران، ۲۰ گویه طراحی و از مخاطبین خواسته شد تا پاسخ‌های خود را درباره هر گویه در یک طیف ۵ گزینه‌ای بیان

جدول ۳. میانگین کیفیت عملکرد و نحوه فعالیت دانشجویان از دیدگاه دانشجویان و آموزشگران

ردیف	گویه‌ها	دیدگاه دانشجویان		دیدگاه آموزشگران	
		میانگین رتبه‌ای	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	انحراف معیار
۱	سعی و تلاش دانشجو در یادگیری مهارت‌های جانبی	۳/۸۹	۱/۲۷	۴/۵۶	۰/۸۶۰
۲	میزان مشارکت دانشجویان در کارهای گروهی با همدیگر	۴/۰۵	۱/۰۲	۴/۵۴	۰/۸۸۵
۳	داشتن تعامل علمی بین دانشجویان	۳/۶۶	۱/۳۷	۴/۵۶	۰/۹۲۷
۴	تعامل داشتن دانشجویان با محیط‌های واقعی کشاورزی	۳/۵۸	۱/۲۶	۴/۴۶	۰/۹۳۰
۵	میزان تلاش و فعالیت دانشجویان برای کارهای عملی کشاورزی	۴/۰۳	۱/۰۶	۴/۴۴	۰/۹۲۹
۶	خوش‌بین بودن دانشجویان به آینده شغلی	۳/۵۹	۱/۳۱	۴/۵۰	۰/۹۵۳
۷	چگونگی ارائه درس از طرف دانشجو	۳/۵۴	۱/۲۷	۴/۲۸	۰/۹۲۶
۸	میزان علاقه دانشجویان به رشته تحصیلی خود	۴/۱۲	۰/۹۸۷	۴/۴۶	۰/۹۹۴
۹	تعامل دانشجویان از نظر رفتاری با همدیگر در طول تحصیل	۳/۵۸	۱/۳۵	۴/۴۶	۱/۰۳
۱۰	انگیزه و علاقه دانشجویان به مطالعه و پیگیری	۴/۲۶	۰/۹۴۹	۴/۲۸	۱/۰۱
۱۱	حضور مداوم دانشجویان در اراضی زراعی جهت کارهای تحقیقاتی	۳/۳۱	۱/۵۰	۴/۳۲	۱/۰۳
۱۲	میزان مطالعات کتب غیردرسی	۳/۶۵	۱/۳۰	۴/۳۲	۱/۰۵
۱۳	میزان مشارکت دانشجویان در کارهای علمی و تحقیقاتی آموزشگران	۴/۲۵	۰/۹۹۱	۴/۳۴	۱/۰۸
۱۴	شناخت کافی دانشجویان از قوانین و مقررات، وظایف و اختیارات خود	۳/۸۷	۱/۲۱	۴/۳۴	۱/۰۹
۱۵	میزان مشارکت دانشجویان در کارهای علمی غیر کلاسی	۴/۱۲	۱/۰۱	۴/۲۲	۱/۰۷
۱۶	توجه دانشجویان به امر تحقیق در کنار گذراندن واحدهای درسی	۴/۱۷	۰/۹۶۴	۴/۲۰	۱/۰۸
۱۷	همراهی دانشجویان با اساتید در زمینه‌های علمی، عملی و تحقیقاتی	۳/۵۹	۱/۲۴	۴/۲۰	۱/۱۲
۱۸	میزان تسلط و بهره‌برداری از علوم رایانه‌ای در جهت حل مسائل	۳/۲۳	۱/۳۷	۴/۲۴	۱/۱۷
۱۹	میزان مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های فوق برنامه	۴/۰۹	۱/۰۴	۴/۴۴	۱/۰۳
۲۰	دسترسی آسان دانشجو به منابع مطالعاتی موجود در دانشگاه	۳/۴۴	۱/۴۳	۴/۴۶	۱/۵۴

طیف ارزیابی: بسیار کم=۱، کم=۲، متوسط=۳، زیاد=۴ و بسیار زیاد=۵

کیفیت بُعد زیرساختی و حمایتی (کیفیت امکانات، زیرساخت‌ها و امور پشتیبانی)

به منظور ارزیابی کیفیت امکانات، زیرساخت‌ها و امور پشتیبانی در آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشاورزی اهواز از دیدگاه دانشجویان و آموزشگران، ۱۸ گویه طراحی و از مخاطبین خواسته شد تا پاسخ‌های خود را درباره هر گویه در یک طیف ۵ گزینه‌ای بیان نمایند

میانگین و انحراف معیار مربوط هر گویه در جدول ۴ ارائه شده است. با توجه به جمع‌بندی انجام شده در جدول ۶ کیفیت امکانات، زیرساخت‌ها و امور پشتیبانی نیز از دیدگاه دانشجویان و آموزشگران در حد مطلوبی می‌باشد.

جدول ۴. میانگین کیفیت بُعد زیرساختی و حمایتی از دیدگاه دانشجویان و آموزشگران

ردیف	گویه‌ها	دیدگاه دانشجویان		دیدگاه آموزشگران	
		میانگین رتبه‌ای	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	انحراف معیار
۱	تمهیدات لازم برای خدمات رفاهی مناسب به دانشجویان	۴/۲۰	۰/۸۹۰	۴/۵۲	۰/۹۳۱
۲	کیفیت ارائه خدمات درمانی و بهداشتی به دانشجویان	۴/۱۸	۰/۹۳۰	۳/۸۴	۰/۹۷۶
۳	دسترسی دانشجویان به امکانات لازم برای کارهای تحقیقاتی	۴/۰۳	۱/۱۳	۳/۹۸	۱/۰۹
۴	دسترسی دانشجویان به فضاهای مناسب کتابخانه‌ای برای مطالعه	۳/۹۴	۱/۱۳	۴/۳۰	۱/۱۸
۵	دسترسی دانشجویان به امکانات مناسب برای واحدهای عملی	۳/۸۴	۱/۱۲	۴/۱۴	۱/۱۴
۶	به روز بودن ابزار برقراری ارتباط با آموزشکده	۳/۶۵	۱/۱۸	۴/۰۶	۱/۱۳
۷	ارائه سرویس حمل‌ونقل مناسب به دانشجویان	۳/۵۵	۱/۱۷	۳/۸۶	۱/۰۸
۸	خدمات اینترنتی ارائه‌شده به دانشجویان از حیث سرعت، مدت‌زمان	۳/۷۹	۱/۲۵	۳/۸۸	۱/۱۱
۹	ابزار و امکانات آزمایشگاهی موجود در گروه آموزشی	۳/۸۶	۱/۲۷	۳/۷۸	۱/۱۳
۱۰	انجام سریع و به‌موقع کارهای اداری	۳/۷۲	۱/۲۴	۴/۱۲	۱/۲۳
۱۱	فراهم کردن امکانات و تسهیلات ورزشی	۳/۵۷	۱/۲۱	۳/۵۲	۱/۱۴
۱۲	در نظر گرفتن فضایی مناسب برای خوابگاه دانشجویان	۳/۶۹	۱/۳۰	۳/۷۰	۱/۳۱
۱۳	میزان خدمات رایانه‌ای ارائه‌شده به دانشجویان در ابعاد کمی و کیفی	۳/۶۲	۱/۳۰	۳/۲۰	۱/۱۹
۱۴	انجام فعالیت‌های فرهنگی در دانشگاه مانند مراسم مذهبی، هنری و...	۳/۷۶	۱/۳۶	۳/۴۶	۱/۳۲
۱۵	تدارک امکانات و تسهیلات برای بازدید و اردوهای دانشجویی	۳/۵۴	۱/۳۰	۳/۳۴	۱/۳۰
۱۶	در نظر گرفتن فضایی مناسب برای سالن غذاخوری و بوفه	۳/۶۰	۱/۳۴	۳/۳۲	۱/۳۱
۱۷	اختصاص اعتبار و امکانات کافی به فعالیت‌های دانشجویی	۳/۴۱	۱/۳۷	۳/۴۸	۱/۳۸
۱۸	تجهیز کلاس‌های درس به تهویه، نور، دما و چیدمان صندلی‌ها	۳/۲۶	۱/۳۹	۳/۴۰	۱/۳۸

طیف ارزیابی: بسیار کم=۱، کم=۲، متوسط=۳، زیاد=۴ و بسیار زیاد=۵

کیفیت نهادی (کیفیت مدیریت قوانین، مقررات)

به‌منظور ارزیابی کیفیت مدیریت، قوانین و مقررات در آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشاورزی اهواز از دیدگاه دانشجویان و آموزشگران، ۱۳ گویه طراحی و از مخاطبین خواسته شد تا پاسخ‌های خود را درباره هر گویه در یک طیف ۵ گزینه‌ای بیان نمایند میانگین

و انحراف معیار مربوط هر گویه در جدول ۵ ارائه شده است. با توجه به جمع‌بندی انجام‌شده در جدول ۶ کیفیت مدیریت، قوانین و مقررات نیز از دیدگاه دانشجویان و آموزشگران در حد مطلوبی می‌باشد.

جدول ۵. میانگین کیفیت نهادی از دیدگاه دانشجویان و آموزشگران

ردیف	گویه‌ها	دیدگاه دانشجویان		دیدگاه آموزشگران	
		میانگین رتبه‌ای	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	انحراف معیار
۱	شناخت کافی دانشجویان در بدو ورود نسبت به رشته تحصیلی خود	۴/۴۳	۰/۷۱۲	۴/۴۶	۰/۷۶۱
۲	اهتمام لازم در توجه به نظرات دانشجویان از سوی مدیران گروه	۴/۴۰	۰/۸۱۷	۴/۴۶	۰/۷۸۷
۳	آگاهی دانشجویان بااطلاع رسانی مناسب درزمینه‌ی قوانین، مقررات	۴/۳۳	۰/۸۳۴	۴/۵۲	۰/۸۸۶
۴	استفاده از نظرات دانشجویان در تدوین قوانین و مقررات	۴/۲۷	۰/۸۴۵	۴/۲۴	۰/۸۷۰
۵	تغییر قوانین و مقررات ارائه دروس	۴/۲۵	۰/۸۷۷	۴/۱۰	۰/۹۳۱
۶	برخورد مناسب با تخلفات آموزشی ناشی از دانشجویان	۴/۲۲	۰/۹۰۱	۴/۴۰	۱/۰۴
۷	تعامل سازنده مدیران با دانشجویان	۴/۲۷	۰/۹۱۵	۴/۲۸	۱/۰۵
۸	رعایت کردن دانشجویان نسبت به قوانین، مقررات، وظایف	۴/۴۱	۰/۷۴۳	۴/۲۸	۱/۰۶
۹	معرفی رشته تحصیلی به دانشجویان در ابتدای ورود	۴/۱۸	۰/۹۲۱	۳/۹۶	۱
۱۰	تعیین قوانین، مقررات و آیین‌نامه‌های اجرایی به‌صورت صریح	۴/۲۲	۰/۹۷۴	۴/۰۸	۱/۰۶
۱۱	فضای تعامل در گروه آموزشی	۴/۱۶	۰/۹۶۴	۴/۱۲	۱/۰۹
۱۲	متناسب بودن قوانین و مقررات با شرایط دانشجویان	۴/۱۳	۰/۹۹۵	۳/۹۴	۱/۰۷
۱۳	آشنایی مدیر با اصول و علم مدیریت	۴/۱۰	۰/۹۹۱	۳/۹۰	۱/۱۹

طیف ارزیابی: بسیار کم=۱، کم=۲، متوسط=۳، زیاد=۴ و بسیار زیاد=۵

جدول ۶. توزیع فراوانی دانشجویان و آموزشگران مورد مطالعه برحسب نشانگرهای کیفیت آموزش عالی کشاورزی

سطح	دانشجویان		آموزشگران	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
کیفیت محتوی و روش‌های آموزشی	متوسط	۳	۱/۴	۱۸
	زیاد	۹۰	۴۴/۷	۷۲
	بسیار زیاد	۱۱۵	۵۵/۳	۱۰۰
کیفیت فعالیت و نحوه تدریس آموزشگران	متوسط	۲	۱	۱۲
	زیاد	۷۲	۳۵/۶	۸۰
	بسیار زیاد	۱۳۴	۶۴/۴	۱۰۰
کیفیت فعالیت و نحوه تدریس آموزشگران	متوسط	۲۷	۱۳	۶
	زیاد	۱۵۰	۷۲/۱	۳۰
	بسیار زیاد	۳۱	۱۴/۹	۶۴
کیفیت بُعد زیرساختی و حمایتی	متوسط	۳۸	۱۸/۳	۲۰
	زیاد	۱۵۲	۷۳/۱	۸۲
	بسیار زیاد	۱۸	۸/۷	۱۰۰
کیفیت نهادی	متوسط	۲	۱	۶
	زیاد	۷۹	۳۸	۴۴
	بسیار زیاد	۱۲۷	۶۱/۱	۵۰

یافته‌های استنباطی

همبستگی بین متغیرهای مستقل و دیدگاه دانشجویان و آموزشگران

برای تعیین عوامل کلیدی مؤثر بر دیدگاه دانشجویان و آموزشگران در زمینه کیفیت آموزش عالی کشاورزی در آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشاورزی اهواز از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شد. نتایج حاصل از این تحلیل در جدول ۷ نشان می‌دهد که بین علاقه به رشته تحصیلی، انگیزه، امکانات و زیرساخت‌های آموزشی، میزان توجه به

آموزش‌های کاربردی، تعامل مناسب دانشجویان و آموزشگران، اعتبار سالانه برای بازدید دانشجویان از سازمان‌ها، اعتبار کافی برای بهره‌مندی آموزشگران از آموزش‌های ضمن خدمت باکیفیت بالا و دیدگاه دانشجویان و آموزشگران در زمینه کیفیت آموزش عالی کشاورزی در آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشاورزی اهواز در سطح ۱ درصد رابطه معنی‌داری وجود دارد.

جدول ۷. همبستگی بین متغیرهای مستقل و دیدگاه دانشجویان و آموزشگران

دیدگاه آموزشگران		دیدگاه دانشجویان		متغیرهای مستقل
(p)	(r)	(p)	(r)	
۰/۰۰۰	۰/۴۹۸	۰/۰۰۰	۰/۵۶۷	علاقه به رشته تحصیلی
۰/۰۰۰	۰/۴۱۲	۰/۰۰۰	۰/۳۵۹	انگیزه
۰/۰۰۰	۰/۳۲۸	۰/۰۰۰	۰/۲۹۸	امکانات و زیرساخت‌های آموزشی
۰/۰۰۰	۰/۴۱۳	۰/۰۰۰	۰/۳۹۱	میزان توجه به آموزش‌های کاربردی
۰/۰۰۰	۰/۴۰۹	۰/۰۰۰	۰/۵۱۹	تعامل مناسب دانشجویان و آموزشگران
--	--	۰/۰۰۰	۰/۶۱۴	اعتبار سالانه برای بازدید دانشجویان از سازمان‌ها
۰/۰۰۰	۰/۵۲۴	--	--	اعتبار کافی برای آموزش‌های ضمن خدمت

تحلیل قیاسی دیدگاه دانشجویان و آموزشگران

به منظور مقایسه دیدگاه دانشجویان و آموزشگران در زمینه کیفیت آموزش عالی کشاورزی در آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشاورزی اهواز از آزمون من ویت نی استفاده شد. براساس نتایج به دست آمده مشخص شد که بین دیدگاه دانشجویان و آموزشگران در زمینه کیفیت محتوی و روش آموزشی، نحوه تدریس آموزشگران و فعالیت و عملکرد دانشجویان، بُعد زیرساختی و حمایتی و بُعد نهادی (مدیریت

قوانین، مقررات) هیچ‌گونه اختلاف معنی‌داری وجود ندارد (جدول ۸). بر اساس یافته‌های به دست آمد در زمینه میانگین هریک از موارد مشخص شد که سطح کیفیت محتوی و روش آموزشی، نحوه تدریس آموزشگران و فعالیت و عملکرد دانشجویان و بُعد زیرساختی و حمایتی و بُعد نهادی (مدیریت قوانین، مقررات) بر اساس دیدگاه دانشجویان و آموزشگران در حد مطلوبی است.

جدول ۸. مقایسه دیدگاه دانشجویان و آموزشگران در زمینه کیفیت آموزش عالی کشاورزی در آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشاورزی اهواز

p	مقدار U	آموزشگران			دانشجویان			سطح کیفیت
		تعداد	انحراف معیار	میانگین	تعداد	انحراف معیار	میانگین	
۰/۱۲۳	۸۷	۵۰	۰/۹۹۸	۴/۰۵۶	۲۰۸	۰/۹۸۷	۴/۱۲۳	محتوی و روش آموزشی
۰/۲۰۹	۹۴	۵۰	۰/۹۹۴	۴/۰۳۸	۲۰۸	۱/۰۸۳	۴/۲۰۹	فعالیت و نحوه تدریس آموزشگران
۰/۲۱۶	۹۹	۵۰	۱/۰۸۹	۴/۰۸۳	۲۰۸	۰/۹۷۴	۳/۸۹۰	فعالیت و عملکرد دانشجویان
۰/۱۲۱	۸۵	۵۰	۰/۹۳۴	۴/۱۷۲	۲۰۸	۰/۹۶۷	۴/۱۰۶	بُعد زیرساختی و حمایتی
۰/۲۰۱	۹۱	۵۰	۰/۹۱۴	۴/۱۱۸	۲۰۸	۱/۰۰۹	۴/۳۴۹	نهادی (مدیریت قوانین، مقررات)

غیرمعمول است. بنابراین برای تعیین تعداد عامل‌ها از معیار کیسر^۴ استفاده شد و عامل‌هایی که مقدار ویژه آن‌ها به‌طور قابل‌ملاحظه‌ای بزرگ‌تر از ۱ باشد انتخاب می‌گردند.

مقدار ویژه برای هر عامل نشان‌دهنده سهم آن عامل از کل واریانس متغیرها می‌باشد و هر چه مقدار ویژه بزرگتر باشد، بیانگر اهمیت و تأثیر بیشتر آن عامل است. بر اساس نتایج حاصل از تحلیل عاملی مشخص شد که این ۵ عامل در مجموع ۷۰/۳۷۲ درصد از تغییرات عوامل مؤثر بر بهبود کیفیت آموزش عالی کشاورزی در آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشاورزی اهواز را تبیین می‌کند (جدول ۹).

سپس برای شناسایی متغیرهای مربوط به هر عامل و نیز برای تفسیر پذیرتر نمودن عامل‌ها، چرخش عاملی انجام شد. به‌منظور جداسازی شفاف‌تر و واضح‌تر عامل‌ها از چرخش عاملی به شیوه وریماکس^۵ استفاده گردید.

در ماتریس به‌دست‌آمده هر متغیری که بار بیشتری بر یک عامل داشته باشد به آن عامل تعلق می‌گیرد و متغیرهایی که بار عاملی بیشتر از ۰/۵ داشته‌اند سطح معنی‌داری بسیار قابل‌قبولی با عامل مربوطه دارند.

تحلیل عاملی عوامل مؤثر بر بهبود کیفیت آموزش عالی کشاورزی در آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشاورزی اهواز

در ابتدا به‌منظور اطمینان از انسجام درونی متغیرها و مناسب بودن آن‌ها برای آزمون تحلیل عاملی، از آزمون^۱ KMO و بارتلت^۲ استفاده می‌شود. نتایج نشان می‌دهد که مقدار KMO، ۰/۶۸۹ و آماره بارتلت نیز ۶۸۹/۳۱۲ با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۰ بوده است، بنابراین داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب‌اند. برای انجام تحلیل عاملی، مدل‌های مختلفی وجود دارد که با توجه به این موضوع، در این تحقیق هدف تحلیل عاملی، تلخیص متغیرها و دستیابی به تعداد محدودی عامل برای اهداف پیش‌بینی می‌باشد، از روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی استفاده می‌شود.

برای تعیین تعداد عامل‌ها، به دلیل این‌که تعداد متغیرها بین ۲۰ تا ۵۰ می‌باشند (۳۰ متغیر)، معیار مقدار ویژه^۳ قابل‌اعتماد به نظر می‌رسد.

اگر تعداد متغیرها کمتر از ۲۰ باشد، ممکن است به دلیل کوچک بودن مقدار ویژه، حتی یک عامل هم استخراج نشود و اگر تعداد متغیرها بالای ۵۰ باشد، در این صورت عوامل زیادی استخراج می‌شود که

4-Kaiser
5-Varimax

1- Kaiser-Meyer-Olkin
2 - Bartlett
3-Eigen Value

بررسی متغیرهای مربوط به عامل سوم نشان می‌دهد که این متغیرها مربوط به عوامل آموزشی بوده است و این عامل صلاحیت آموزشی نام گرفت. بررسی متغیرهای مربوط به عامل چهارم نشان می‌دهد که این متغیرها مربوط به آموزش کاربردی بوده است و این عامل توسعه آموزش کاربردی نام گرفت.

بررسی متغیرهای مربوط به عامل اول نشان می‌دهد که این متغیرها مربوط به مسائل انگیزشی-اجتماعی بوده است و این عامل عاطفی و نگرشی نام گرفت. بررسی متغیرهای مربوط به عامل دوم نشان می‌دهد که این متغیرها مربوط به عوامل امکانات، تجهیزات و نیروی انسانی بوده است و این عامل زیرساختی نام گرفت.

جدول ۹. مشخصات عامل‌های استخراج‌شده از تحلیل عاملی گویه‌های مؤثر بر بهبود کیفیت آموزش عالی کشاورزی در آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشاورزی اهواز

عامل‌ها	مقدار ویژه	درصد واریانس تبیین شده	درصد واریانس تجمعی
عامل اول	۷/۳۲۵	۲۱/۵۶۷	۲۱/۵۶۷
عامل دوم	۵/۶۵۴	۱۵/۴۵۷	۳۷/۰۲۴
عامل سوم	۴/۶۴۵	۱۳/۶۵۶	۵۰/۶۸۰
عامل چهارم	۳/۵۷۵	۱۲/۴۵۶	۶۳/۱۳۶
عامل پنجم	۲/۳۳۴	۷/۲۳۶	۷۰/۳۷۲

بررسی متغیرهای مربوط به عامل پنجم نشان می‌دهد که این متغیرها مربوط به عوامل اقتصادی بوده است و این عامل اعتباری و حمایتی نام گرفت (جدول ۱۰).

جدول ۱۰. مشخصات عامل‌های استخراج‌شده از تحلیل عاملی گویه‌های مؤثر بر بهبود کیفیت آموزش عالی کشاورزی در آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشاورزی اهواز

شماره عامل	متغیرهای مربوط به آن	بار عاملی هر متغیر
عامل اول	توانایی ایجاد انگیزه در یادگیرندگان برای یادگیری عمیق	۰/۸۳۴
عاطفی و نگرشی	داشتن علاقه کافی دانشجو به رشته کشاورزی	۰/۸۳۷
	تعامل مناسب دانشجویان و آموزشگران	۰/۹۵۸
	تغییر نگرش آموزشگران از آموزش سنتی به آموزش مدرن	۰/۹۸۴
	داشتن انگیزه و روحیه لازم در آموزشگران	۰/۷۶۲
عامل دوم	ارائه نرم‌افزارهای آموزشی متناسب با فرهنگ ایرانی	۰/۷۶۷
زیرساختی	فضاهای آموزشی مناسب همراه با تجهیزات کارگاهی	۰/۹۹۸
	کافی بودن نسخه‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری برای آموزش	۰/۷۶۷
	مناسب بودن نسبت دانشجو به آموزشگر درس	۰/۸۸۷
	توسعه تجهیزات فنی برای آموزش‌های کاربردی	۰/۸۷۵

ادامه جدول ۱۰. مشخصات عامل‌های استخراج‌شده از تحلیل عاملی گویه‌های مؤثر بر بهبود کیفیت آموزش عالی کشاورزی

در آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشاورزی اهواز

شماره عامل	متغیرهای مربوط به آن	بار عاملی هر متغیر
	استفاده از کتب جدید و غنی جهت تدریس توسط آموزشگران	۰/۸۸۵
عامل سوم	تسلط کافی آموزشگران بر آموزش علوم نظری و کاربردی	۰/۹۵۷
صلاحیت آموزشی	توضیح اهداف آموزشی توسط آموزشگر قبل از آغاز آموزش	۰/۸۷۵
	استفاده از روش‌ها و تکنیک‌های نوین آموزش عملی	۰/۹۶۵
	حضور چشمگیر و مفید آموزشگر در مزرعه	۰/۷۷۶
	شفاف و مشخص بودن وظایف آموزشگران و دانشجویان	۰/۸۷۷
	خبره بودن آموزشگران در تدریس و برقراری ارتباط	۰/۸۵۶
	نهادینه‌شده فرهنگ آموزش در بین آموزشگران	۰/۷۴۵
	متناسب بودن آموزش با اهداف آموزشی متمرکز	۰/۶۸۸
عامل چهارم	واضح و روشن بودن اهداف دروس کاربردی	۰/۹۸۶
توسعه آموزش‌های کاربردی	مشارکت کارآمد و مفید دانشجو در آموزش کاربردی	۰/۶۷۷
	واگذاری فعالیت‌های کارشناسی کاربردی به دانشجو	۰/۸۸۷
	هماهنگی بین آموخته‌های نظری و کاربرد آن‌ها	۰/۸۷۹
	وقت و زمان کافی برای آموزش‌های کاربردی	۰/۸۹۹
	رعایت کردن بودجه‌بندی آموزش‌های کاربردی کشاورزی	۰/۸۷۶
عامل پنجم	کاهش هزینه‌های آموزش کاربردی	۰/۹۶۷
اعتباری و حمایتی	اعتبار سالانه برای بازدید دانشجویان از سازمان‌ها	۰/۸۷۷
	اعتبار کافی برای آموزشگران از آموزش ضمن خدمت	۰/۸۶۳
	حمایت مالی دانشجویان برای انجام تکلیف آموزش‌های عملی	۰/۷۴۴

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج حاصل کیفیت محتوی و روش‌های آموزشی، کیفیت فعالیت و نحوه تدریس آموزشگران، کیفیت عملکرد و نحوه فعالیت دانشجویان، کیفیت مدیریت، قوانین و مقررات، کیفیت امکانات، زیرساخت‌ها و امور پشتیبانی بر اساس دیدگاه دانشجویان و آموزشگران در حد مطلوبی به دست آمد.

بر اساس نتایج تحلیل قیاسی هیچ‌گونه اختلاف معنی‌داری بین دیدگاه دانشجویان و آموزشگران در زمینه کیفیت محتوی و روش‌های آموزشی، کیفیت فعالیت و نحوه تدریس آموزشگران، کیفیت عملکرد و

نحوه فعالیت دانشجویان، کیفیت مدیریت، قوانین و مقررات، کیفیت امکانات، زیرساخت‌ها و امور پشتیبانی به دست نیامد.

بر اساس نتایج حاصل بین علاقه به رشته تحصیلی، انگیزه، امکانات و زیرساخت‌های آموزشی و کیفیت آموزش عالی کشاورزی رابطه معنی‌داری به دست آمد.

یافته‌های تحقیقاتی زرافشانی و همکاران (۱۳۹۱)، پزشکی‌راد و محتشم (۱۳۸۲) مؤید نتیجه حاصل می‌باشند.

بر اساس نتایج حاصل بین میزان توجه به آموزش‌های کاربردی، تعامل مناسب دانشجویان و

پیشنهادها

- با توجه به معنی‌دار بودن رابطه بین علاقه به رشته تحصیلی و انگیزه باکیفیت آموزش عالی کشاورزی، سازوکارهای لازم جهت ورود افراد علاقه‌مند و باانگیزه به رشته‌های آموزش عالی کشاورزی فراهم شود.
 - با توجه به معنی‌دار بودن رابطه زیرساخت‌های آموزشی باکیفیت آموزش عالی کشاورزی، پیشنهاد می‌شود که اقدام‌های لازم جهت بهبود وضعیت زیرساخت‌های آموزشی نظیر توسعه کارگاه‌های عملی و تجهیز آزمایشگاه‌ها، توسعه کلاس‌های هوشمند و بهره‌گیری از فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی در آموزش انجام شود.
 - با توجه به معنی‌دار بودن رابطه تعامل مناسب دانشجویان و آموزشگران باکیفیت آموزش عالی کشاورزی، پیشنهاد می‌شود که اقدام‌های لازم جهت فراهم کردن محیط آموزشی متعامل و دوسویه و نه فقط مربی محور انجام شود.
 - با توجه به معنی‌دار بودن رابطه اعتبار سالانه برای بازدید دانشجویان از سازمان‌ها با کیفیت آموزش عالی کشاورزی، پیشنهاد می‌شود که اقدام‌های لازم جهت تأمین بودجه برای توسعه بازدیدهای علمی دانشجویان فراهم شود.
 - با توجه به معنی‌دار بودن رابطه اعتبار مالی برای آموزش‌های ضمن خدمت با کیفیت آموزش عالی کشاورزی، پیشنهاد می‌شود که اقدام‌های لازم جهت تأمین بودجه برگزاری آموزش‌های ضمن خدمت فراهم شود.
 - توجه به عامل‌های عاطفی و نگرشی، زیرساختی، صلاحیت آموزشی، توسعه آموزش کاربردی و اعتباری و حمایتی به‌عنوان مهم‌ترین عوامل مؤثر بر بهبود کیفیت آموزش عالی
- آموزشگران، اعتبار سالانه برای بازدید دانشجویان از سازمان‌ها، اعتبار کافی برای بهره‌مندی آموزشگران از آموزش‌های ضمن خدمت با کیفیت بالا و دیدگاه دانشجویان و آموزشگران در زمینه کیفیت آموزش عالی کشاورزی رابطه معنی‌داری وجود دارد. یافته‌های تحقیقاتی شریف‌زاده و همکاران (۱۳۹۱)، موحدمحمدی و شمس (۱۳۸۷)، و شریف‌زاده و عبدالله‌زاده (۱۳۹۰) نیز مؤید این موضوع می‌باشد.
- تحلیل عاملی گویه‌های مؤثر بر بهبود کیفیت آموزش عالی کشاورزی در آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشاورزی اهواز نشان داد که عامل عاطفی و نگرشی مهم‌ترین عامل مؤثر بر بهبود کیفیت آموزش عالی کشاورزی تعیین شد. نتایج تحقیقات UNICEF (2009) و Jones (2004) در این راستا است. همچنین عامل زیرساختی نیز به‌عنوان دومین عامل در بهبود کیفیت آموزش عالی کشاورزی تعیین شد. نتایج تحقیقات Oliver (2003) و Sahney et al. (2004) در این راستا می‌باشد.
- عامل صلاحیت آموزشی نیز به‌عنوان سومین عامل مؤثر بر بهبود کیفیت آموزش عالی کشاورزی تعیین گردید. نتایج تحقیقات یاری بیگی (۱۳۸۷) و Linder & Dooley (2002) در همین راستا می‌باشد.
- عامل توسعه آموزش کاربردی به‌عنوان عامل تعیین‌کننده چهارم مؤثر بر بهبود کیفیت آموزش عالی کشاورزی تعیین گردید. نتایج تحقیق Linder & Dooley (2002) در همین راستا می‌باشد.
- درنهایت عامل اعتباری و حمایتی نیز از عوامل مؤثر بر بهبود کیفیت آموزش عالی کشاورزی بود. تحقیقات Nave-Ebrahim & Karimi (2006) در این راستا می‌باشد.

- فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، جلد ۳، شماره ۱۷، صفحات ۷۴-۵۱.
۸. شریف‌زاده، ا، عبدالله‌زاده، غ، و شاه‌پسند، م. (۱۳۹۱). ارتقای آموزش عملی از طریق بهبود دوره کارآموزی در دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی گرگان. *فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی*، شماره ۲۳، صفحات ۴۷-۵۹.
۹. طبرسا، غ، حسونند فرد، م، و عارف نژاد، م. (۱۳۹۱). تحلیل و رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر بهبود کیفیت آموزشی در دانشگاه اصفهان. *مطالعات میان رشته‌ای در علوم انسانی*. دوره ۴، شماره ۴، صفحات ۷۴-۵۱.
۱۰. عزیز، ز. (۱۳۸۷). ارزیابی درونی کیفیت در گروه آموزشی مدیریت صنعتی دانشگاه تهران: فرآیند و دستاوردها. *فصلنامه آموزش عالی*، دوره ۱، شماره ۱، صفحات ۹۵-۱۱۰.
۱۱. غنچی، م. حسینی، م، و حجازی، ی. (۱۳۹۱). تحلیل عاملی مؤلفه‌های مدیریتی تأثیرگذار بر کیفیت آموزش عالی از دیدگاه اعضای هیأت علمی پردیس‌های کشاورزی دانشگاه تهران. *مجله پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی*، دوره ۵، شماره ۲، صفحات ۱۸-۲.
۱۲. فعلی، س. بیگلری، ن، و پزشکی‌راد، غ. (۱۳۸۹). تحلیل عاملی مؤلفه‌های رضایت‌مندی دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس از کیفیت خدمات آموزشی ارائه شده. *مجله پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی*، دوره ۳، شماره ۳، صفحات ۳۴-۲۵.
۱۳. قورچیان، ن، و خورشیدی، ع. (۱۳۷۹). *شاخص‌های عملکردی در ارتقای کیفی مدیریت نظام آموزش عالی*. تهران: انتشارات فراشناختی اندیشه.
۱۴. موحد محمدی، حمید، و علی شمس. (۱۳۸۷). بررسی کیفیت آموزشی دوره‌های کارشناسی ارشد دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران. *مجله علوم کشاورزی ایران*، دوره ۲-۳۹، شماره ۱، صفحات ۲۱۵-۲۰۷.

کشاورزی، نقش مؤثری در بهبود کیفیت آموزش عالی کشاورزی خواهد داشت.

منابع و مأخذ

۱. پزشکی‌راد، غ، و محتشم، ح. (۱۳۸۲). ارزیابی درونی رهیافت مناسب برای بهبود کیفیت آموزش عالی کشاورزی. *فصلنامه برنامه‌ریزی در آموزش عالی*، جلد ۹، شماره ۳، صفحات ۲۷-۴۸.
۲. حاجی میررحیمی، د. (۱۳۸۹). ارزیابی عوامل مؤثر بر کیفیت فعالیت‌های اعضای هیأت علمی و مدرسان آموزش علمی- کاربردی کشاورزی. *فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی*، جلد ۱۳، شماره ۲، صفحات ۷۴-۸۵.
۳. رحیمی، غ. نژاد ایرانی، ف، و رحمانی حاجی آقا، م. (۱۳۹۱). *تأثیر فرهنگ کارآفرینی در اقتصاد کشاورزی استان آذربایجان شرقی*. همایش ملی مدیریت کشاورزی. دانشگاه آزاد اسلامی، جهرم.
۴. زرافشانی، ک. رستمی، ف. پورجاوید، س، و رنجبر، ز. (۱۳۹۱). عامل‌های مؤثر بر اثربخشی عملیات کشاورزی در هنرستان‌های کشاورزی استان کرمانشاه. *فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی*، شماره ۲۳، صفحات ۹۸-۸۴.
۵. سلیمانپور، م. فرج اله حسینی، س.ج، و رضایی، ر. (۱۳۹۲). بررسی مؤلفه‌های ضروری برای کاربرد اثربخش فناوری اطلاعات و ارتباطات در نظام آموزش عالی کشاورزی. *مجله پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی*، جلد ۶، شماره ۳، صفحات ۶۲-۴۹.
۶. شریف‌زاده، ا، و شریفی، ش. (۱۳۹۰). شناسایی مؤلفه‌ها و نشانگرهای ارزیابی کیفیت در آموزش عالی کشاورزی، پنجمین همایش ارزیابی کیفیت در نظام دانشگاهی، تهران.
۷. شریف‌زاده، ا، و عبدالله‌زاده، غ. (۱۳۹۰). بررسی رضایت دانشجویان کشاورزی از کیفیت آموزشی،

- education institution. *Total Quality Management Magazine*, 10 (1), 2-5.
21. Lindner, J. R., & Dooley, K. E. (2002). Agricultural education competencies and progress toward a doctoral degree. *Journal of Agricultural Education*, 43 (1), 57-68.
 22. Lomas L. (2004). Embedding quality: the challenges for higher education. *Quality Assurance in Education*. 12 (4), 157-65.
 23. Naveh-Ebrahim, A., & Karimi, V. (2006). A study of relationship between triple skills of department chairs and improvement of educational quality. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 12 (39), 61-78.
 24. Oliver, R. (2003). *Exploring benchmarks and standards for assuring quality online teaching and learning in higher education*. Proceeding of 16 open and distance learning association of Australia Biennial Forum. Edit Cowan University.
 25. Sahney, S., Banwet, D. K., & Karunes, S. (2004). Customer requirement constructs: The premise for TQM in education, a comparative study of select engineering and management institutional in the India context. *International Journal of Productivity and Performance management*, 53 (6), 449-520.
 26. Tsinidou, M., Vassilis, G., & Fitsilis, p. (2010). Evaluation of the factors that determine quality in higher education: an empirical study. *Quality Assurance in Education*, 18 (3), 227-244
 27. UNICEF. (2009). A paper presented by UNICEF at the meeting of the international working group on education. Florence, Italy.
 ۱۵. موحد محمدی، م. شعبانعلی فمی، ح. پور آتشی، م. و علیرضایی، م. (۱۳۹۲). تحلیل عوامل مدیریتی تأثیرگذار بر کیفیت آموزش‌های متوسطه کشاورزی. فصلنامه پژوهشی رهباقتی نو در مدیریت آموزشی، سال ۴، شماره ۱۳، صفحات ۱۸۳-۱۹۴.
 ۱۶. نظری نوقایی، س. شعبانعلی فمی، ح. و ایروانی، ه. (۱۳۸۹). عوامل مؤثر رضایت دانشجویان از آموزش‌های عملی کشاورزی. *مجله تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران*. دوره ۴۳، شماره ۲، صفحات ۲۷۱-۲۷۹.
 ۱۷. هاشمی گلپایگانی، م. (۱۳۷۲). بحران‌ها و چالش‌ها در نظام آموزش عالی جهان. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، سال ۱، شماره ۳، صفحات ۲۵-۳۵.
 ۱۸. یاری‌بیگی، الف. (۱۳۸۷). بررسی عوامل مؤثر بر ضرورت صلاحیت‌های حرفه‌ای مروجین و کارشناسان در توسعه پایدار کشاورزی (مطالعه موردی استان تهران). *مجله پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی*، دوره ۱، شماره ۳، ۶۰-۵۱.
 19. Iacovidou, M., Gibbs, P., & Zopiatis, A. (2009). An exploratory use of the stakeholder approach to defining and measuring quality: The case of Cypriot higher education institution. *Quality in Higher Education*. 15 (2), 147- 165.
 20. Jones, K. (2004). Teaching quality information (TQI) requirements for higher